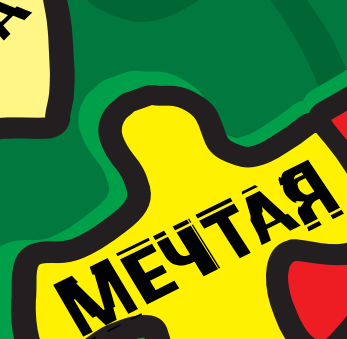

ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ

ЗА ПЕТИ КЛАС

5.

ПОРТФОЛИО + CD

ИЗДАТЕЛСТВО
БИТ И ТЕХНИКА
www.bititechnika.com

Тодорка Николова
Гергана Ананиева

ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ

ЗА ПЕТИ КЛАС

ИЗДАТЕЛСТВО
 БИТ И ТЕХНИКА
Варна, 2014

Представеният за рецензиране материал демонстрира психологическа и педагогическа компетентност, съчетани с аналитико-синтетичен подход. Авторите системно и целенасочено обвързват придобиването на знания при ученици от пети клас с възможности, техники и упражнения, свързани с практическото им приложение.

Считам, че портфолиото за пети клас е начало на успешна реализация на креативната и безспорно необходима идея за ранното професионално ориентиране на учениците. Съчетанието на оригинални, професионално разработени методи, съчетаващи самостоятелна работа, работа в екип и работа под супервизия, е гаранция за приложимостта и практикоприложните достойнства на предложения материал.

От рецензията на доц. д-р В. Чавдарова

Методологията, която е предложена от авторите на портфолиото за пети клас, е психологически и педагогически съобразена с идеята учебният час по професионално ориентиране да преминава по интересен и забавен за учениците начин. Това ни дава основание да твърдим, че помагалото е изключително полезно, атрактивно и приложимо в съвременното образование.

От рецензията на Хр. Димов и Оф. Иванова

ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ за пети клас

Автори: доц. д-р инж. Тодорка Николова Николова
Гергана Валентинова Ананиева
Художник Живко Иванов Рухов
Рецензенти: доц. д-р Велислава Атанасова Чавдарова,
ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“,
Философски факултет,
катедра „Психология“
Христо Димов Христов – директор на ОУ
„Св. Патриарх Евтимий“- гр. В. Търново
Офелия Асенова Иванова – педагогически
съветник в ОУ „Св. Патриарх Евтимий“-
гр. В. Търново

Редактор инж. Валентин Ананиев
Коректор Зоряна Стоянова

Българска. Първо издание.
Формат 60х90/8.
Печ. коли 5,5
Издателство „Бит и техника“ООД,
Варна 9009, ул. „Кап. Райчо Николов“№101

ISBN 978-954-9412-48-2

© Тодорка Николова Николова, 2014
© Гергана Валентинова Ананиева, 2014
© Живко Иванов Рухов - художник, 2014
© Издателство „Бит и техника“ ООД,
всички права запазени, 2014

Съдържание

Въведение

1. Моите силни страни – лексикон	5
2. Аз – според мен	6
3. Аз – според другите	7
4. Какво мога и какво харесвам да правя	8
5. Моята най-силна страна	9
6. Моят портрет с думи	10
7. Има ли универсални умения	11
8. Моите учебни навици. Суперученик или не съвсем	12
9. Моето работно място	14
10. Дневник на домашните задачи	 16
11. План на домашните за деня	 17
12. Моят стил на учене	18
13. Карти за бързо учене	 20
14. Професиите в моето семейство	21
15. Професиите са навсякъде	22
16. Стоки, услуги или търговия	23
17. Кой с какво или с кого работи	24
18. Професии и условия на труд	25
19. Професиите и техните изисквания	 26
20. По следите на професията	27
21. Познай коя е моята професия – игра на въпроси и отговори	28
22. На лов за професии	29
23. Изследвай професията	30
24. Моята любима професия – артпроект	31
25. Празничен календар на професиите – проект	 32
26. Това съм аз	33
Моята работа с портфолиото – самооценка	34
Мнения и препоръки за работата на ученика с портфолиото	35

Приложения

Речник

Въведение

Драги ученици,

Това помагало е предназначено за самостоятелна работа в клас, за партньорска работа и работа в екип, както и за домашна работа.

Работата с помагалото ще ви помогне:

- да опознаете многообразието от професии и техните важни характеристики и изисквания;
- да осъзнаете силните си страни, като откриете и изследвате своите качества и умения, постижения, заложби и интереси;
- да се научите да поставяте и постигате цели, да планирате и организирате учебната дейност;
- да тренирате важни личностни и социални компетенции – като логическо и образно мислене, комуникативност, способност за работа в екип;
- да развивате самостоятелност, активност, инициативност и увереност в собствените сили като основа за една успешна личностна и бъдеща професионална реализация.

ОРИЕНТИРАНЕ В ПОРТФОЛИОТО

СИМВОЛИ И ЗНАЦИ

Личностно развитие

Самопознание

Професионално ориентиране

Самостоятелна работа

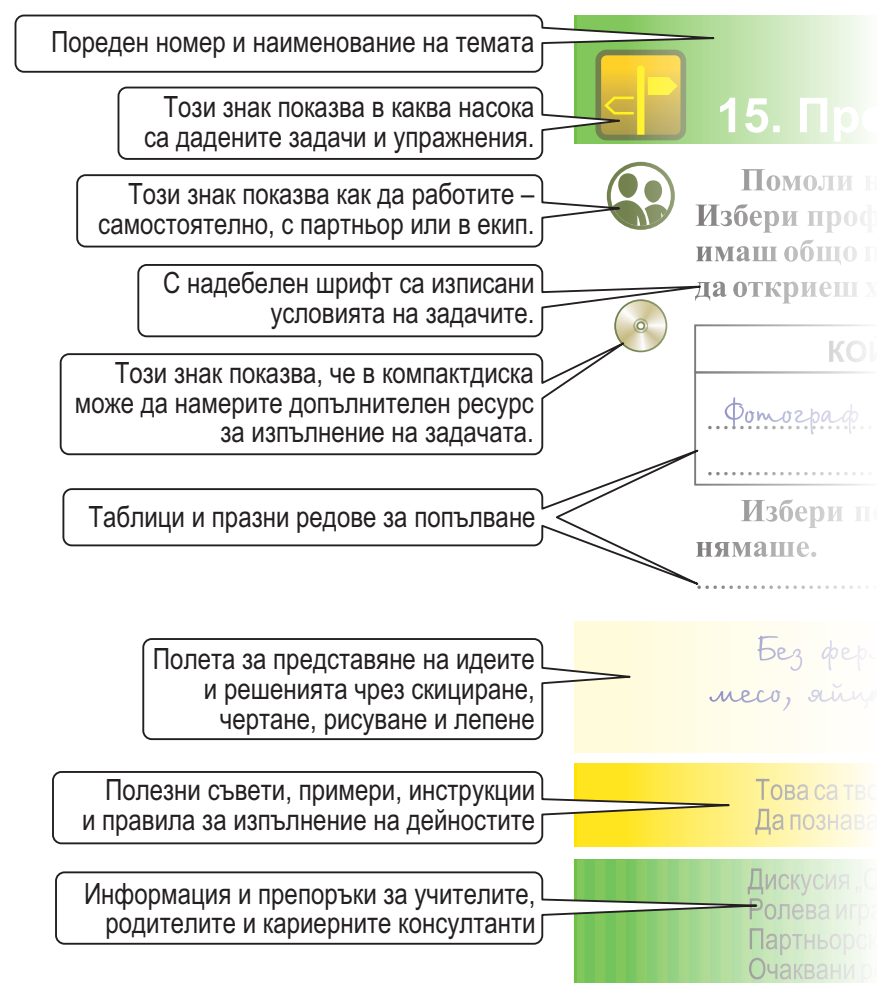
Партньорска работа

Работа в екип

Ресурс от CD

Уважаеми учители, родители и кариерни консултанти,

Вашият ангажимент в процеса на професионално ориентиране е да създадете подходяща среда, в която младият човек ще бъде в състояние да направи съзнателен и самостоятелен избор на образование, професия и кариерен път. Това помагало е разработено с цел да ви улесни и подпомогне при изпълнение на тази отговорна задача.

Вашата роля при работата на ученика с портфолиото е:

- да осигурявате нужните условия за изпълнение на задачите за самостоятелна, партньорска и екипна работа;
- да оказвате съдействие като отговаряте своевременно на възникнали въпроси и да участвате в изпълнението на задачите, когато това е необходимо;
- да подпомагате процеса на самопознание като стимулирате младия човек да разкрива своя уникален потенциал и лични интереси и да систематизира наученото за себе си;
- да предоставяте информация за професиите и трудовия живот и да провокирате търсенето на знания за тях;
- да укрепвате увереността на младия човек в собствените му възможности като поощрявате самостоятелността, личната инициатива и творчеството;
- да насърчавате ученика да развива важни умения, да изгражда устойчиви навици и да прилага наученото в ежедневието;
- да осигурявате подкрепа при затруднения, да избягвате острата критика и негативните коментари.

1. Моите силни страни – лексикон

Отговорите на тези въпроси ще те насочат към твоите силни страни:

- [illegible]

Това са твоите положителните качества и нещата, които умееш да правиш добре и с удоволствие. Да познаваш своите силни страни е първата стъпка в избора на подходяща професия.

Интерактивна беседа: включване на въпроси за ситуации и преживявания, в които учениците са проявили свои позитивни качества.

Очаквани резултати:

- използване на различни източници на информация за себе си;
- разпознаване на съществени личностни черти, важни за определяне на индивидуалните силни страни;
- формиране на позитивно отношение към собствената личност и възможности.

2. Аз – според мен

Разгледай таблицата. В нея са изброени различни положителни качества. Отбележи със знак „+“ качества, които притежаваш. Допълнително със знак ☺ отбележи пет от тях, които най-много харесваш у себе си.

Има ли качества, които притежаваш, но не откриваш в таблицата? Изброй ги в празните редове.

КАЧЕСТВА	+ ☺	КАЧЕСТВА	+ ☺	КАЧЕСТВА	+ ☺
търпелив		дисциплиниран		откровен	
весел		подреден		находчив	
енергичен		спретнат		всеотдаен	
изобретателен		доверчив		инициативен	
забавен		вежлив		самостоятелен	
чаровен		състрадателен		амбициозен	
последователен		досетлив		издръжлив	
общителен		кротък		самоуверен	
внимателен		наблюдателен		дружелюбен	
грижовен		остроумен		любознателен	
отговорен		отзивчив		предпазлив	
решителен		справедлив		точен	
бърз		старателен		сръчен	
смел		разумен		възпитан	
музикален		чувствителен		тактичен	
прилежен		трудолюбив		мил	
артистичен		щедър		честен	

Качествата на всеки човек са белезите и признаците, по които той се различава от останалите хора. Ако се затрудняваш в преценката си, прочети отново това, което си написал в упражнението „Моите силни страни – лексикон“. Тук няма верен и грешен отговор, просто бъди искрен.

Продължава интерактивната беседа от предходното упражнение.
Самостоятелна работа: учениците продължават да опознават себе си.
Очаквани резултати:
- задълбочаване на познанието за себе си;
- формиране на умения за самооценка;
- определяне на личните положителни качества чрез целенасоченото им оценяване и ранжиране.

3. Аз – според другите

Избери си партньор сред съучениците – някой, който те познава възможно най-добре. Нека сега той отбележи в таблицата със знак „+“ положителните качества, които вижда у теб, а със знак ☺ – пет от тях, които най-много харесва у теб.

Ако има качества, които според него притежаваш, но не са включени в таблицата, той може да ги допълни в празните редове.

КАЧЕСТВА	+ ☺	КАЧЕСТВА	+ ☺	КАЧЕСТВА	+ ☺
търпелив		дисциплиниран		откровен	
весел		подреден		находчив	
енергичен		спретнат		всеотдаен	
изобретателен		доверчив		инициативен	
забавен		вежлив		самостоятелен	
чаровен		състрадателен		амбициозен	
последователен		досетлив		издръжлив	
общителен		кротък		самоуверен	
внимателен		наблюдателен		дружелюбен	
грижовен		остроумен		любознателен	
отговорен		отзивчив		предпазлив	
решителен		справедлив		точен	
бърз		старателен		сръчен	
смел		разумен		възпитан	
музикален		чувствителен		тактичен	
прилежен		трудолюбив		мил	
артистичен		щедър		честен	

Сравни двете таблици и отбележи със знак „✓“

Почти еднакви са. ☐ В общи линии си приличат. ☐ Различават се много. ☐

Кои качества другите виждат у теб, а ти – не:

Кои качества ти виждаш у себе си, а другите – не:

Партньорска работа: избор на партньор, който да оцени положителните качества.
Очаквани резултати:
- разширяване на себепознанието и изграждане на адекватно виждане за личните положителни черти с помощта на външна гледна точка;
- съпоставяне на субективната представа за себе си с чуждата преценка;
- възпитаване на толерантно отношение към другите и способност за приемане на критика.

4. Какво мога и какво харесвам да правя

Допълни изреченията в празните места с дейностите, които обичаш и можеш да вършиш.

В училище се справям добре с тези предмети:

Най-интересно ми е в часовете по

Любимият ми предмет е

защото

Извън училище

.....

.....

Например: свиря на музикален инструмент, участвам в театрален състав, пиша статии за училищния вестник, играя народни танци...

Вкъщи моите домашни задължения са:

.....

.....

Харесва ми да помагам на близките си в тези дейности:

.....

.....

Спортувам, като

.....

Например: плувам, карам ролери, играя футбол...

През свободното си време (вечер, през уикендите и ваканциите) обичам да

.....

С удоволствие играя на

.....

Интересни са ми занимания, свързани с

.....

Моето хоби е

.....

Когато съм сред моите приятели, ролята ми обикновено е да

.....

Например: забавлявам, убеждавам, успокоявам, утешавам, организирам, подкрепям, съветвам, предвождам, обяснявам, решавам проблеми, предлагам нови идеи, защитавам, сплотявам...

Моите участия и награди:

какво къде кога

.....

.....

.....

Кратка беседа, която насочва към самостоятелната работа.

Самостоятелна работа: разширяване и задълбочаване на самопознанието чрез описване на обичайни и

достъпни дейности, при които се изпитва удовлетворение.

Очаквани резултати:

- откриване и осъзнаване на личните интереси, предпочитанията към определени дейности и изградените

умения в различни житейски сфери;

- придобиване на увереност в собствените възможности и укрепване на самочувствието на база реални ситуации

и постижения;

- задълбочаване на самопознанието.

5. Моята най-силна страна

Избери едно занимание, което ти е интересно и/или в което смяташ, че си наистина добър.

Представи го на празното място. Използвай въображението си, за да покажеш какво

представлява и какво ти харесва в него – нарисувай нещо, направи колаж, включи снимки,

разкажи нещо интересно.

Моята най-силна страна

Отговори на въпросите:

Защо избрах да представя това занимание?

.....

Как се научих?

Какви качества и умения ми трябва, за да съм добър в това?

Как мога да стана по-добър?

Кратка беседа за представяне на нещо чрез рисунка, графика, колаж и други.

Самостоятелна работа: всеки ученик избира да представи занимание, в което смята, че е най-добър.

Очаквани резултати:

- прецизиране на индивидуалните интереси и определяне на най-значимите за личността към настоящия момент;

- повишаване на мотивацията за развитие и усъвършенстване;

- осъзнаване на връзката между личните качества и умения и постигането на резултати;

- усъвършенстване на уменията за представяне на занимание чрез графика, снимки, слово, колаж;

- изграждане на умение за работа по проект, стимулиране на креативните способности.

6. Моят портрет с думи

Напиши името и фамилията си буква по буква във вертикален ред (от горе на долу). На всеки ред напиши дума, която да съдържа съответната буква от името ти – без значение дали е в началото, в средата или в края. Условието е думите, които избираш, да са свързани с теб и с качествата, които притежаваш, с твоите умения и любими занимания, с твоите интереси и с нещата, които харесваш, с твоите мечти и желания...

Пример

Дружелюбна
забавна
презкази
Изобретателна
английски език
бг музика

защото се отнасям добре с хората и имам много приятели.
защото с мен никой не сучае.
защото това умея да правя най-добре в часовете по български.
защото винаги измислям нови и интересни неща за правене.
защото е любимият ми предмет в училище.
защото това обичам да слушам.

„Хана Монтана“
причеП
Рирода
Изкуство
Ски
Танци
Откровена
цВетя
бАдет

защото това е любимият ми сериал.
защото харесвам дългите разходки, походите и излетите.
защото обичам творческите занимания като рисуване и моделиране.
защото правя интересни прически на приятелките си.
защото ми е забавно да измислям танц по дадена песен.
защото казвам честно какво мисля.
защото искам да стана флорист и да имам цветарски магазин.
защото два пъти седмично посещавам балетна школа.

Кратки указания за изпълнение на задачата.

Самостоятелна работа: по забавен начин учениците да обобщят своите личностни черти.

Очаквани резултати:

- обобщаване на наученото за себе си;
- извеждане на преден план на онези личностни черти, които индивидът приема за характерни и най-важни;
- формиране на умения за аргументиран избор.

7. Има ли универсални умения

Разгледай изброените умения. Отбележи със знак „✓“ само тези, които според теб са важни и нужни за всякакви дейности. Ако се сещаш за още такива умения, ги добави на празните редове. Виж отговорите в приложение 5.

[illegible]

Умение е способността, знанието и опитът за извършване на някаква дейност. Универсални са уменията, необходими и полезни във всякакви житейски ситуации и за всички професии. В училище ние придобиваме знания. Но това не е всичко, което учим. В училище ние усвояваме и развиваме универсални работни умения, които ни подготвят за трудовия живот и бъдещата ни професия, независимо каква ще е тя. Тези умения много често наричаме „житейски“ или „преносими“.

Интерактивна беседа: актуализиране на знания за уменията, важни и нужни за голяма част от разнообразните дейности. След изпълнение на задачата учениците аргументират избора си за универсалните умения, приложими при много дейности.

Очаквани резултати:

- подбирани на умения, важни и нужни за голям брой дейности;
- аргументиране на избора на посочените умения;
- разпознаването им като основни „преносими“/„житейски“ умения;
- осъзнаване ролята на училището и образованието в контекста на успешната професионална реализация;
- повишаване на мотивацията в учебната дейност;
- изграждане на самочувствие за правилно свършена работа.

8. Моите учебни навици. Суперученик или не съвсем

Провери нивото на своите учебни навици с този тест. Всеки въпрос има три възможни отговора – огради този, който най-много ти подхожда.

1. Представи си следната ситуация – в час учителят обяснява задачите за домашно, но не всичко ти става ясно. Какво ще направиш?

- а. Питам учителя за нещата, които не съм разбрал.
- б. След часа питам съучениците си.
- в. Подготвям нещо, колкото да имам домашно.

2. Колко често се случва да пишеш домашните си в последния момент?

- а. Рядко
- б. Понякога
- в. Почти винаги

3. Къде учиш вкъщи?

- а. Имам си любимо място за учене, където ми е удобно и нищо не ме притеснява.
- б. Нямам определено място за учене, но гледам нищо да не ме разсейва, докато уча.
- в. Уча където и да е, често пред включения телевизор, в компанията на близките ми, дори в автобуса на връщане от училище.

4. Как се подготвяш обикновено за следващия учебен ден?

- а. Правя списък на това, което трябва да свърша, и уча последователно.
- б. Уча само това, което ми е лесно и интересно, на другото не обръщам сериозно внимание.
- в. Уча по малко от всичко и не винаги довършвам домашните си.

5. Как се подготвяш за контролно или тест?

- а. Уча редовно материала, а преди контролното преговарям наученото.
- б. Уча усилено ден-два предварително.
- в. Разчитам единствено на това, което съм успял да запомня в час.

6. Какво правиш, когато „зациклиш“ с подготовката на уроците и домашните за следващия ден?

- а. Почивам си за кратко и после продължавам да уча.
- б. Стоя над учебниците и се опитвам да уча, въпреки че си мисля за други неща.
- в. Отказвам се да уча повече.

7. Представи си следната ситуация – в края на часа учителят изброява материалите, които трябва да носите за урока следващата седмица. Какво ще направиш?

- а. Записвам всичко на видно място в тетрадката си.
- б. Записвам всичко на лист хартия, който пъхам някъде в раницата си.
- в. Слушам и се опитвам да запомня, докато бързам да прибера нещата си, преди да бие звънецът.

8. Разчиташ ли на родителите си или на други близки при подготовката на уроците и домашните си – например, да ти обяснят урока, да учите заедно, да проверят какво си научил или как си написал домашното си?

- а. Само когато имам конкретен проблем
- б. Понякога
- в. Почти винаги

9. Представи си, че получиш лоша оценка на контролно по математика. Какво ще направиш?

- а. Ще разговарям с учителя по математика за грешките си и как да подобря представянето си.
- б. Ще се старая повече по някой друг предмет, защото математиката и без това не ми харесва.
- в. Веднага ще си намеря оправдание за лошата оценка и ще забравя за нея.

Беседа: припомнат се правилата за решаване на такъв вид тест.

Самостоятелна работа: решаване на теста, изчисляване на резултатите и установяване на необходимост от подобряване на някои учебни навици.

10. Проверяваш ли дали си взел всичко необходимо за учебния ден, преди да тръгнеш за училище?

- а. Почти винаги
- б. Понякога
- в. Рядко

11. Представи си следната ситуация – прибираш се от училище, а за следващия ден трябва да учиш по „История и цивилизация“. Урокът е важен, но сложен и не особено интересен. Какво ще направиш?

- а. Залавям се сериозно с ученето, въпреки че нямам желание.
- б. Прочитам два пъти урока и затварям учебника.
- в. Излизам да играя с приятели, ученето отлагам за вечерта.

12. Взимаш ли участие в общите задачи и дискусии в клас?

- а. Почти винаги
- б. Понякога
- в. Рядко

Изчисли резултата си. За всеки отговор „а“ получаваш 2 точки, за всеки отговор „б“ получаваш 1 точка и за всеки отговор „в“ получаваш 0 точки. Нанеси резултата върху нивометъра тук. Виж отговорите в приложение 9.

Прецени кои от твоите учебни навици се нуждат от подобрение и ги отбележи със знак „✓“.

Планирам кога ще уча вкъщи, върху какво ще работя и колко време ще ми отнеме подготовката за училище.	
Използвам времето си за учене пълноценно и работя с концентрация и старание върху уроците и домашните си.	
Уча и пиша домашните си самостоятелно.	
Уча редовно и последователно.	
Проверявам работата си за грешки.	
Отивам подготвен на училище.	
Внимавам в час.	
Отговарям на зададените въпроси и изпълнявам поставените в час задачи.	
Задавам въпроси на учителите си, когато нещо не ми е ясно.	
Взимам участие в дискусии и общи задачи.	
Старая се да подобря успеха и представянето си в училище.	

Добрите учебни навици ни помагат да учим по-лесно, по-бързо и да постигаме по-високи резултати в училище. Но те са важни не само за да получаваме хубави оценки. С тяхна помощ ние упражняваме и усъвършенстваме нашите универсални работни умения.

Очаквани резултати:

- идентифициране на базисни умения за учене и осъзнаване на необходимостта от изграждането им;
- оценяване на индивидуалните учебни навици и отчитане на нуждата от подобряването им;
- формиране на умения за прецизиране на собствени учебни навици;
- задълбочаване на познанието за себе си;
- стимулиране на стремежа към личностно развитие;
- усъвършенстване на уменията за изчисляване на резултати от тест.

25. Празничен календар на професиите – проект

Сформируйте 12 екипа. Нека всеки екип избере по един месец от годината.

Общите ви отборни задачи са:

- Да проучите в Интернет кои професии имат професионален празник през този месец.
- Да изработите календарен лист за месеца върху хартия формат А3.
- Да отбележите в него професионалните празници със символ, от който да става ясно коя професия празнува.
- Да включите писмена легенда с дата, име на всеки професионален празник и кой празнува на този ден.

Индивидуалната задача на всеки участник е да избере една професия, която празнува през месеца на неговия отбор, и да разкаже на класа нещо интересно за нея, свързано с миналото ѝ, с появата или традициите на празника.

Отбележи тук професионалните празници, които твоят екип е включил в проекта. При необходимост принтирай файла „Календар“.

ПРОФЕСИОНАЛНИ ПРАЗНИЦИ

понеделник	вторник	сряда	четвъртък	петък	събота	неделя

Какво ще разкажа?

Професия

Професионален празник (име и дата)

Това е интересно!

Екипна работа: установяване на професионални празници по месеци, както и на техните символи, дати и имена.
Самостоятелна работа: разказ за избрана професия, за нейното минало, за появата и традициите на този празник.
По желание – прогнози за бъдещето на професията.

Очаквани резултати:

- обогатяване на знанията за отделни професии;
- разширяване на кръга от познати професии;
- усъвършенстване на уменията за представяне на професия;
- опознаване на националните трудови традиции, на миналото и развитието на професиите;
- развиване на креативните способности, на уменията за екипна работа и за презентация на проект.

26. Това съм аз

Направи си личен профил под формата на пъзел, а на празното място постави своя снимка или нарисувай автопортрет.

В това съм добър

Моите любими занимания

Аз съм

Понякога ми е трудно с

Когато порасна, мечтая да стана

Нещата, които искам да променя

Моите постижения

Кратка беседа: обобщаване на наученото за професиите

Индивидуална работа: всеки ученик прави свой личен профил като попълва частите на пъзела.

Очаквани резултати:

- добиване на обща представа за личностните черти и приложението им в живота;
- прецизно попълване на частите на пъзела;
- представяне на личността на база наученото за себе си.

Моята работа с портфолиото – самооценка

Една задача, с която се справих наистина добре

Една задача, която сериозно ме затрудни

Ако трябва да направя отново всички упражнения, бих се старал повече с

Три полезни неща, които научих от портфолиото

Мога да използвам наученото (в/за да/като)

Искам да науча повече за, защото

Любимата ми част от портфолиото е

Това, което изобщо не ми хареса, е

Едно нещо, което разбрах за себе си (за своя характер, интереси, мечти, учебни навици...) от работата си с портфолиото

Оценявам работата си с портфолиото така

Мнения и препоръки за работата на ученика с портфолиото

Учител:

Мнение:

Препоръки:

Родител:

Мнение:

Препоръки:

Изкажете мнението си за работата на ученика с портфолиото – с какво се е справил добре и на какво би могъл да обърне повече внимание. Подчертайте неговите лични постижения и напредък.
Дайте препоръки за работа с портфолиото през следващата година – кои положителни тенденции да запази, в кои области е нужно да съсредоточи усилията си и как би могъл да направи това.

Ученик:

Училище: клас

учебен предмет	Понеделник	изпълнение	учебен предмет	Вторник	изпълнение
	 (дата)			 (дата)	
	домашни задачи			домашни задачи	
1.			1.		
2.			2.		
3.			3.		
4.			4.		
5.			5.		
6.			6.		
учебен предмет	Сряда	изпълнение	учебен предмет	Четвъртък	изпълнение
	 (дата)			 (дата)	
	домашни задачи			домашни задачи	
1.			1.		
2.			2.		
3.			3.		
4.			4.		
5.			5.		
6.			6.		
учебен предмет	Петък	изпълнение	Допълнителни задачи		изпълнение
	 (дата)				
	домашни задачи				
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					

План на домашните за (дата)

ЗАДЪЛЖИТЕЛНО	ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО	ДОПЪЛНИТЕЛНО
1. ☐	1. ☐	1. ☐
2. ☐	2. ☐	2. ☐
3. ☐	3. ☐	3. ☐
4. ☐	4. ☐	4. ☐
5. ☐	5. ☐	5. ☐

План на домашните за (дата)

ЗАДЪЛЖИТЕЛНО	ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО	ДОПЪЛНИТЕЛНО
1. ☐	1. ☐	1. ☐
2. ☐	2. ☐	2. ☐
3. ☐	3. ☐	3. ☐
4. ☐	4. ☐	4. ☐
5. ☐	5. ☐	5. ☐

План на домашните за (дата)

ЗАДЪЛЖИТЕЛНО	ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО	ДОПЪЛНИТЕЛНО
1. ☐	1. ☐	1. ☐
2. ☐	2. ☐	2. ☐
3. ☐	3. ☐	3. ☐
4. ☐	4. ☐	4. ☐
5. ☐	5. ☐	5. ☐

Приложение 3

Флаш карти

клас: предмет:	клас: предмет:
клас: предмет:	клас: предмет:
клас: предмет:	клас: предмет:
клас: предмет:	клас: предмет:
клас: предмет:	клас: предмет:

Приложение 4

Подчертай онези думи в текстовете, които разкриват какви качества, умения и знания трябва да притежава човек, за да се справя със съответната работа. Това са ключовите думи, които отговарят на въпросите: „Какъв е той?“, „Какво може?“, „Какво знае?“

Мая Христова, стюардеса

„Повечето хора свързват моята професия само с пътешествия до екзотични места и срещи с интересни хора. Общо взето, за тях моята работа е просто приятно прекарване на времето. Истината обаче е друга.

Няма как да работиш като стюард или стюардеса, без да знаеш перфектно поне един чужд език. Трябват ти и знания по география и физика. От мен се изисква да общувам с всякакви хора, да съм винаги отзивчива, усмихната и тактична. Особено важно е да можеш да запазиш спокойствие при извънредни ситуации или когато работиш с пътниците. Не бива да се паникьосваш или да нервничиш. Точно обратното – трябва да организираш едно спокойно и комфортно за всички пътуване. Търпението, предвидливостта и умението да работиш в екип са също много важни.

Моят работен ден често започва в 2 или 3 часа през нощта, работното ми място е във въздуха, нося отговорност за здравето и живота на пътниците – затова са ми нужни физическа издръжливост и желязна дисциплина.“

Иван Петров, системен администратор

„Системният администратор е човекът, който се грижи за поддръжката на сървъра и други компютърни системи. Безспорно ти трябва технически умения и да владееш математика и информатика. Това обаче не е достатъчно.

Нужно е старание и чувство за отговорност. Важно е да можеш да се концентрираш и да работиш бързо и ефективно, защото, когато възникне проблем със системата, работата на останалите във фирмата зависи от това колко бързо ти ще свършиш своята работа. Решаването на проблема пък обикновено изисква да си находчив и изобретателен.

Компютърните технологии се развиват динамично. Всеки ден се появяват нови неща и се усъвършенстват стари. Затова е задължително да си любознателен, амбициозен и да умееш да се адаптираш към промените.“

Христина Стоянова, готвач

„В кухнята трябва да си бърз, последователен и организиран. Всичко трябва да правиш точно на време, при това трябва да се стараеш и да внимаваш и за най-дребните подробности. Бавиш ли се, разсейваш ли се, гледаш ли работата си през пръсти – никой няма да търпи и да чака такъв готвач, колкото и добре да готви.

Нужни са ти знания по биология и химия. Сръчността е важно качество за готвача, все пак работиш с ръцете си. Също и да издържаш на топлина и дълга работа на крак. Трябва ти добра памет за технологията и рецептите, но и въображение, и смелост да експериментираш. Добрият готвач е и творец, затова говорим за кулинарно изкуство. Задължително е да си чист и подреден човек.

И другото абсолютно необходимо умение е да можеш да работиш в екип. Защото всички в кухнята сме като части от един механизъм – зависим един от друг и трябва да работим в синхрон, за да се справим.“

Приложение 5

Отговори

7. Има ли универсални умения?

УМЕНИЕ	
да четеш и да разбираш прочетеното	✓
да водиш преговори	✓
да разчиташ технически схеми и чертежи	
да се изразяваш устно	✓
да пишеш грамотно	✓
да планираш и подреждаш работните си задачи	✓
да свириш на музикален инструмент	
да пишеш стихове	
да се учиш на нови неща	✓
да работиш с внимание и старание	✓
да смяташ	✓
да работиш в екип	✓
да се подготвяш за работа и да изпълняваш задълженията си навреме	✓
да решаваш математически задачи наум	
да забавляваш хората, с които работиш	
да довършваш работата си	✓
да бягаш бързо	

8. Моите учебни навици. Суперученик или не съвсем

Резултати от теста

0 до 10 точки. Твоите учебни навици са на ниво **Новак**.

Начинът, по който учиш и се подготвяш за училище, се нуждае от промяна. Усвояването на добри учебни навици изисква известно време и усилия, но ще ти бъде от полза както днес в училище, така и утре на работното място. Не се притеснявай да потърсиш помощ за това от своите учители и родители.

11 до 17 точки. Твоите учебни навици са на ниво **Аматьор**.

Поставил си добро начало и си придобил важни учебни навици, които обаче трябва да упражняваш и развиваш. На прав път си, така че давай смело напред! Усилията, които полагаш в училище днес, ще те направят по-добър и уверен в избраната професията утре.

18 до 24 точки. Твоите учебни навици са на ниво **Професионалист**.

Добра работа! Твоите учебни навици заслужават похвала. Но е важно да помниш – професионалистите не спират да се стараят и усъвършенстват. Продължавай в този дух.

12. Моят стил на учене

Най-много отговори „В“ – стил на учене **„Зрител“**

Ти учиш най-лесно, когато възприемаш информацията визуално – с очите си. Обикновено такива хора имат добра зрителна памет – запомнят нещо прочетено, видяно или преживяно като снимка в главата си.

Успешни стратегии в час:

- Наблюдавай внимателно учителя, докато говори.
- Гледай и чети написаното на дъската.
- Представяй си информацията, която се преподава, като поредица от снимки или картини.

Успешни стратегии въкъщи:

- Разчисти работното си място от всичко, което визуално отвлича вниманието ти.
- Чети многократно урока си, подчертавай ключовите думи и важните неща.
- Пиши отново и отново информацията, която трябва да запомниш – формули, дати, факти, думи на чужд език.
- Направи схема, таблица или списък на най-важното от урока, като използваш моливи и химикалки с различен цвят.
- Гледай видеоматериали – като презентации, образователни клипове, демонстрации – на това, което учиш в момента.
- Използвай методите „Мисловна карта“ и „Флаш карти“.
- Представи материала от урока като плакат – с написани най-важните факти, с рисунки, снимки или картинки, които нагледно да представят информацията, и го окачи на видно място в стаята си.

Най-много отговори „А“ – стил на учене **„Слушател“**

Ти учиш най-лесно, докато слушаш – възприемаш информацията чрез слуха си. Обикновено такива хора имат добър музикален слух и памет за интонация и звуци.

Успешни стратегии в час:

- Слушай внимателно учителя, докато преподава урока.
 - Задавай много въпроси.
 - Участвай активно в дискусии.
- Успешни стратегии въкъщи:
- Учи на тихо място, далеч от разговори и шумове.
 - Чети урока си на глас.
 - Обяснявай си на глас това, което се опитваш да разбереш.
 - Използвай рими или си съчинявай песни, за да запомниш факти, дати.
 - Направи аудиозапис на урока си, докато го четеш, и слушай многократно записа.
 - Слушай аудиопрезентации и обяснения за това, което учиш в момента.
 - Направи устна презентация на урока си пред някого, било то и пред домашния любимец.
 - Използвай метода „Флаш карти“, но чети и отговаряй на въпросите на глас.

Най-много отговори „К“ – стил на учене **„Актьор“**

Ти учиш най-лесно, докато правиш нещо – с помощта на движения и практически упражнения. Обикновено такива хора са сръчни, имат добра координация и тактилна памет – запомнят усещането от допира до различни материи и материали, повърхности, форми.

Успешни стратегии в час:

- Участвай активно в практически упражнения, демонстрации и игри.
 - Помоли учителят да ти обясни с конкретни примери, когато нещо не ти е ясно.
- Успешни стратегии въкъщи:
- Разделяй времето си за учене на етапи, така че да имаш редовни къси почивки за раздвижване.
 - Намери нещо – като топче от дунапрен, което да въртиш в ръцете си, когато се опитваш да се концентрираш.
 - Направи модел, макет или „мисловна карта“ на това, което учиш.
 - Движи се из стаята, когато се опитваш да разбереш нещо.
 - Събирай най-важното от уроците си в текстови файлове или мултимедийни презентации.
 - Посети сайтове, в които има демонстрации, виртуални разходки, практически модели или игри, свързани с това, което учиш в момента.
 - Посети реални места, свързани с уроците си, като обсерватория или музей.
 - Напиши важните неща, които трябва да запомниш, върху лепящи се листчета и ги залепи из стаята си, за да ги четеш и повтаряш, докато се разхождаш.
 - Направи демонстрация или „изиграй“ урока си като сценка пред някого.
 - Използвай метода „Флаш карти“, но свързвай всеки въпрос с някакво действие – като например, подскочи и отговори кога е създадена България или направи стъпка наляво и кажи как се изчислява обиколката на правоъгълник.

16. Стоки, услуги или търговия

маса С: биотехнолог, сладкар, програмист, мебелист, фармацевт, стругар, инженер
маса У: детегледач, банков служител, автомонтьор, фитнес инструктор, психоаналитик, куриер, барман
маса Т: търговски представител, доставчик, продавач-консултант, касиер
мениджър продажби, търговски посредник, търговец

17. Кой с какво или с кого работи

ЖИВА ПРИРОДА: фермер, агроном, еколог, флорист, микробиолог, дресьор
ТЕХНИКА: шофьор, машиностроител, водопроводчик, заварчик, миньор, стругар
ХОРА: продавач, журналист, физиотерапевт, полицай, треньор, козметик
ЗНАКОВА СИСТЕМА: редактор, системен администратор, инженер, счетоводител, проектант, библиотекар
ХУДОЖЕСТВЕН ОБРАЗ: гравьор, режисьор, фотограф, диригент, балетист, интериорен дизайнер

20. По следите на професията

Търсените професии са: лекар, библиотекар, строител, фотограф, флорист.

амбициозен – който има амбиция; упорито желание да се постигне нещо, да наложи своето; упорит; твърд; стремящ се към нещо; силно чувство за собствено достойнство и първенство.

балетист – мъж, който танцува балет.

гравьор – майстор, който се занимава с гравирание, със създаване на релефни изображения върху дървесина, метал, пластмаси, стъкло.

еколог – специалист, който контролира спазването на законите за опазване на околната среда, за намаляване на вредното влияние на производствените фактори върху живота и здравето на хората; за опазване на природата.

ергономия – комплексна наука за създаване на добри условия за труд чрез правилно и целесъобразно използване на оръдията на труда и работната среда.

заварчик – специалист по заваряване на метали посредством специални заваръчни апарати.

инициатива – първа крачка в която и да е работа, начинание, почин; ръководна роля в някакви дейности и съвместна работа; способност за самостоятелни действия и предприемчивост.

интервю – разговор с видно лице, предназначен за публична разгласа.

интерес – външно увлечение, внимание, любопитство, влечение към нещо; изгода; полза.

карти за бързо учене – метод за запомняне и преговор на информация и знания.

качество – външни и вътрешни признаци и особености, по които се отличават предметите и явленията помежду си; категория, която описва характеристиките на даден обект.

колаж – техника в изобразителното изкуство, при която различни фрагменти (текст, цветни хартии, изрезки от вестници) изграждат картинно пространство.

микробиолог – специалист по микробиология, наука, която изучава най-малките живи същества на земята – микроорганизмите.

навик – умение, създадено чрез упражнения и повторение; привычка; установен ред, процедура.

наследствени професии – професии, при които професионалните знания и умения се предават от поколение на поколение.

ориентиране – направляване, насочване, осведомяване, запознаване, информирание; професионално ориентиране – насочване, информирание за различни професии.

оръдие на труда – техническо приспособление или уред, с който се извършва работа.

отговорност – задължение на човека да отговаря за своите действия и постъпки, за действията и постъпките на друго лице, за поверени материали, за сигурността на хора.

партньор – човек, който участва заедно с друг в игра, който участва в някакви действия или дейност, съучастник, съиграч.

план – предварително обмислен ред за извършване на нещо, срок за изпълнението му.

портфолио – събрани образци (документи); набор от материали, които ученикът е подготвял като доказателство за своите знания под формата на документи.

предмет на труда – всичко онова, към което е насочен човешкият труд.

проектант – специалист по проектиране на архитектурни обекти.

професия – определена съвкупност от сходни видове трудови дейности, за изпълнението на които се изискват съответни знания и умения, придобити в резултат на обучение/ учене или трудов опит.

психоаналитик – специалист, който практикува психоанализа; който освобождава душата от проблеми; който разглежда емоционалните проблеми като форма на болест.

работно място – определено пространство, където се извършва конкретна професионална дейност, например офис, цех, лаборатория.

режисьор – човек, който ръководи реализирането на театрална постановка, филм, телевизионно предаване.

семеен бизнес – професионална дейност, с която са ангажирани повече членове от едно семейство.

системен администратор – специалист, който поддържа и оперира с компютърна система или компютърна мрежа.

способност – потенциална възможност като качества и характеристики на личността за постигане на високи резултати в определена област или дейност; пригодност за някаква работа.

стил – съвкупност от особености, характерни за дадено лице, за даден случай; метод на работа, на действие; способ.

стил на учене – съвкупност от особености, характерни за ученето на дадено лице.

стока – продукт на човешка дейност, предназначен за продажба.

стругар – човек, който работи на струг (машина за обработване в кръгова форма на въртящ се материал – дървесина или метал).

търговия – действия по покупка и продажба на стоки и услуги.

умение – способност да се върши нещо, основана на знание и опит; сръчност; ловкост, умелост, похват; възможност за успех в определена задача или начинание.

универсален – всеобхватен; който може да послужи за най-различни цели, за много цели и дейности.

универсални умения – умения, необходими и полезни в различни житейски ситуации и професионални дейности; често се наричат житейски или преносими.

условия на труд – материални условия, при които се осъществява определена професионална дейност.

услуга – действие в полза или изгода на друг човек.

учене – процес по приемане, разбиране и запомняне на знания с цел по-късното им възпроизвеждане, интерпретиране и прилагане.

фармацевт – човек, който е свързан с фармацевтиката; аптекар.

физioteraпeвт – специалист, който помага на хората да движат крайниците си нормално и да се възстановяват след операция, заболяване, инцидент.

флорист – специалист в областта на флористиката – декориране с помощта на цветни композиции, създаване на букети.

формуляр – печатан или начертан лист.

ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ

ЗА ПЕТИ КЛАС

Учебното помагало съдържа систематизиран набор от информация, задачи, упражнения и техники за подпомагане процеса на ранно професионално ориентиране, избор на следваща степен на образование и формиране на базова представа у ученика за неговата бъдеща професионална реализация. То предлага последователен подход при усвояване и изграждане на знания и умения в областта на личностното и професионално развитие с възможност за проследяване персоналния напредък на ученика.

По един увлекателен и съобразен с възрастта начин портфолиото позволява на ученика в 5 клас: да опознае професионалното многообразие в съвременното общество; да се научи да разпознава различните професии и техните ключови характеристики; да осъзнае силните си страни, като открие и изследва своите качества и умения, своите постижения, заложи и интереси.

Успоредно с това портфолиото:

- развива у детето важни навици за рефлексия и самооценка, поставяне и постигане на цели, планиране и организиране на учебната дейност;
- стимулира самостоятелната работа, активното поведение и инициативността;
- поддържа интереса към учебната дейност и формира положително отношение към образованието и труда;
- тренира важни персонални и социални компетенции – като логическо и образно мислене, комуникативност, способност за работа в екип;
- насърчава стремежа към развитие и увереността в собствените сили като основа на една успешна личностна и професионална реализация;
- осигурява ефективен път за комуникация между учител, ученик и родител, възможност за обратна връзка и навременна корекция.

